

Verrichtingenthesaurus

Inhoudelijke richtlijnen

Auteurs
DHD

Versie: 1.6 – 25 juni 2018
Vertrouwelijkheid: openbaar

Inhoudsopgave

Versiebeheer	5
1 Inleiding en leeswijzer	6
1.1 Doel van dit document.....	6
1.2 Leeswijzer	6
2 Doel en scope Verrichtingenthesaurus	7
2.1 Inleiding	7
2.2 Doel en opzet van de Verrichtingenthesaurus	7
2.3 Inhoud/scope Verrichtingenthesaurus	8
2.4 Verrichting (voorkeurstermen, synoniemen en zoektermen)	9
2.4.1 Medisch specialistische verrichtingen.....	9
2.4.2 Overige registratiegroepen	10
2.5 SNOMED CT en LOINC	10
2.6 ZA-code: Afleiding naar zorgactiviteit (ZA).....	11
2.7 Afleiding naar concilium van medisch specialisme	11
2.8 Patiëntvriendelijke termen en ICHI (toekomst).....	12
3 Criteria verrichtingen (voorkeurstermen, synoniemen en zoektermen)	13
3.1 Inleiding verrichtingen algemeen.....	13
3.2 Gebruik in de praktijk en eenduidige afleidingen gaan voor criteria	13
3.3 Voorkeurstermen	13
3.4 Synoniemen.....	14
3.5 Zoektermen.....	14
3.6 Geldigheid van concepten	16
3.7 Detailniveau van verrichtingenterm; basis en uitgebreid.....	16
3.8 Geen onduidelijkheid of ambiguïteit	16
3.9 Diagnose of symptoom wordt niet opgenomen, tenzij.....	18
3.10 Combinatietermen worden niet opgenomen, tenzij.....	18
3.11 Classificatietermen worden niet opgenomen, tenzij.....	19
3.12 Negaties, ontkenningen en exclusies worden niet opgenomen, tenzij.....	19
3.13 Lateraliteit wordt niet opgenomen, tenzij.....	20
3.14 Leeftijd van patiënt wordt niet opgenomen, tenzij.....	20
3.15 Zwaarteclassificaties van verrichtingen worden niet opgenomen, tenzij.....	21

3.16	Toevoegingen ‘diagnostisch’ en ‘therapeutisch’ worden niet opgenomen, tenzij.....	21
3.17	Setting wordt niet opgenomen, tenzij.....	22
3.18	Anatomische lokalisatie wordt opgenomen	23
3.19	Anatomische toegangsweg of benadering wordt opgenomen, tenzij... ..	23
3.20	Klinisch relevante operatietechnieken worden opgenomen, tenzij.....	23
3.21	Vervolgbehandelingen worden opgenomen, tenzij.....	24
3.22	Toevoegingen ‘donor’ en ‘ontvanger’ worden opgenomen	24
3.23	Toevoegingen ‘partieel’ en ‘totaal’ worden opgenomen	24
3.24	Administratieve uitzonderingen (AU).....	24
4	Taalgebruik in voorkeurstermen en synoniemen.....	26
4.1	Doelstelling	26
4.2	Ambigüiteit.....	26
4.3	Natuurlijk, compact en leesbaar taalgebruik	26
4.4	Toepassing varianten spellingsregels	27
4.5	Vaktaalspelling voorkeur boven Woordenlijstspelling	27
4.6	Aaneenschrijven en liggend streepje	28
4.7	Afkortingen.....	29
4.8	Eponiemen.....	30
4.9	Hoofdlettergebruik	30
4.10	Medisch jargon wordt niet opgenomen, tenzij... ..	30
4.11	Meervoud.....	31
5	Indeling in specialismen, specialisme-overstijgende termen	32
5.1	Algemeen.....	32
5.2	Specialisme-overstijgende termen – voor alle specialismen gelijk	32
5.3	Basis versus Uitgebreid – keuze per specialisme	32
6	Criteria afleidingen zorgactiviteitcode.....	33
6.1	Algemeen.....	33
6.2	Termen met afleiding naar ZA	33
6.2.1	<i>Afleiding.....</i>	<i>33</i>
6.2.2	<i>Meerdere verrichtingen kunnen naar dezelfde ZA afleiden .....</i>	<i>33</i>
6.2.3	<i>Geen meervoudige afleidingen.....</i>	<i>33</i>
6.2.4	<i>Volledigheid van afleidingen naar ZA .....</i>	<i>34</i>
6.2.5	<i>Termen met per medisch specialisme een afwijkende ZA-afleiding .....</i>	<i>34</i>

6.2.6	Overzicht zorgprofielklassen.....	35
6.3	Termen zonder afleiding naar ZA.....	36
6.4	Overige lokale telcodes worden niet opgenomen	36
7	Criteria afleidingen conciliumlijsten	37
8	Koppeling concepten thesauri aan SNOMED CT.....	38
8.1	Alle verrichtingen krijgen een SNOMED CT ID	38
8.2	Niet alle SNOMED CT-verrichtingen in de Verrichtingthesaurus	38
8.3	Postcoördinatie	39
8.4	Nederlands domein SNOMED CT en Nederlandse vertaling	39
	Bijlage 1. Begrippenlijst	41

Versiebeheer

Versie	Datum	Korte beschrijving aanpassing
1.6	25 juni 2018	Toevoeging richtlijnen rondom zoektermen.
1.5	12 mei 2017	Aanpassingen doorgevoerd in de toelichting op de overige registratiegroepen.
1.4	30 augustus 2016	<p>De ZA-afleiding is aangepast van specialisme-afhankelijk naar specialisme-onafhankelijk. Dit is het gevolg van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • NZa-beleid om steeds meer richting specialisme-overstijgende ZA-codes te gaan. • Het betreft een relatief klein aantal ZA-codes, die specialisme-afhankelijk zijn. • Het is een implementatielast in het EPD voor de EPD-leveranciers. <p>Het gebruik bij automatische koppelingen tussen functiesystemen en het EPD wordt door specialisme-afhankelijkheid zeer ingewikkeld.</p>
1.3	15 juni 2016	<p>Diverse tekstuele aanvullingen ter verduidelijking.</p> <p>Extra hoofdstukken voor indeling in specialismen, afleiding naar ZA en afleiding naar concilium.</p>
1.2	19 mei 2016	Aangevuld met commentaar uit notulen RAC en commentaar vertegenwoordiging wetenschappelijke verenigingen.
1.1	26 april 2016	Commentaar RAC verwerkt in document, RAC-leden opgenomen in distributielijst.
1.0	18 februari 2016	Definitief.

1 Inleiding en leeswijzer

1.1 Doel van dit document

Concepten voor diagnoses en verrichtingen moeten voldoen aan criteria om opgenomen te worden in de thesauri.

Dit document beschrijft de richtlijnen met betrekking tot de Verrichtingenthesaurus. Deze richtlijnen vormen de basis voor de ontwikkeling en het beheer ervan.

1.2 Leeswijzer

In deze paragraaf wordt beschreven waar welke onderdelen van de richtlijnen ondergebracht zijn.

Hoofdstuk 2 beschrijft de **scope** van de Verrichtingenthesaurus. Vanaf paragraaf 2.3 wordt ingegaan op de onderdelen die in scope zijn van de thesaurus: de termen, afleidingen naar zorgactiviteit- en conciliumcode, SNOMED CT en LOINC.

De volgende hoofdstukken beschrijven voor elk van de onderdelen die in de thesaurus zitten welke richtlijnen daarop van toepassing zijn.

In **hoofdstuk 3** worden de criteria beschreven waaraan **de termen en synoniemen** in de Verrichtingenthesaurus dienen te voldoen om te worden opgenomen. Niet alle termen die noodzakelijk zijn voor een volledige registratie aan de bron door de behandelaar voldoen aan de criteria om te worden opgenomen. Daarvoor is een onderdeel van de thesauri ingericht, genaamd Administratieve Uitzonderingen (AU). Dit deel wordt beschreven in paragraaf 3.17.

Hoofdstuk 4 beschrijft de vereisten aan het **taalgebruik** binnen de Verrichtingenthesaurus. Hier wordt onder andere ingegaan op de formulering van de termen en het gebruik van afkortingen.

De **indeling** van de termen in domeinen **per specialisme** en hoe wordt omgegaan met domein-overstijgende verrichtingen is beschreven in **hoofdstuk 5**.

Hoofdstuk 6 en 7 beschrijven achtereenvolgens de **afleidingen** naar ZA en die naar concilium.

In **hoofdstuk 8** tenslotte wordt ingegaan op de koppeling van concepten van de thesauri met **SNOMED CT**-concepten, postcoördinatie van nieuwe SNOMED CT-concepten binnen het NL-domein van SNOMED CT.

In **bijlage 1** is de begrippenlijst opgenomen met alle in dit document gehanteerde begrippen.

2 Doel en scope Verrichtingenthesaurus

2.1 Inleiding

De Verrichtingenthesaurus vormt samen met de Diagnosethesaurus een hulpmiddel voor eenmalige registratie van de diagnoses en de verrichtingen in het elektronisch patiëntendossier (EPD). De Verrichtingenthesaurus is ontworpen om een aantal knelpunten op gebied van registratie voor zorgverleners op te lossen. Een belangrijk uitgangspunt is dat zorgverleners in eigen, herkenbare termen kunnen registreren. Het is de bedoeling dat de Verrichtingenthesaurus in de loop van 2017 in samenhang met de reeds geïmplementeerde Diagnosethesaurus in elk ziekenhuis kan worden geïmplementeerd.

De Verrichtingenthesaurus is een lijst met klinisch relevante termen van verrichtingen, gebaseerd op de internationale standaard SNOMED CT voor medische terminologie. Deze ondersteunt de arts, maar ook de verpleegkundige en andere zorgverleners bij het gestandaardiseerd vastleggen van de verrichtingen in het EPD. De geregistreerde verrichtingen leiden geautomatiseerd af naar de financieel georiënteerde codes voor zorgactiviteiten, hierna te noemen de ZA-codes.

De Verrichtingenthesaurus kan daarnaast zelfstandig of in samenhang met de reeds geïmplementeerde Diagnosethesaurus in elk ziekenhuis worden gebruikt ten behoeve van aanlevering aan de DIS, declaraties naar de zorgverzekeraars, externe rapportages en aanlevering aan de LBZ.

2.2 Doel en opzet van de Verrichtingenthesaurus

De Verrichtingenthesaurus heeft als doel een nationale standaard voor de Nederlandse ziekenhuizen voor hun verrichtingenregistratie op te leveren, conform internationale standaarden. Deze standaard biedt ondersteuning om de registratie van klinisch relevante verrichtingen eenmalig en eenduidig vast te leggen in het patiëntendossier, met een geautomatiseerde afleiding naar de ZA-codes. Op deze wijze kunnen de geregistreerde verrichtingen voor meerdere doeleinden worden gebruikt:

- patiëntenzorg en -logistiek;
- uitwisseling van dossiergegevens met zorgverleners in de eigen zorginstelling en andere Nederlandse zorginstellingen;
- uitwisseling van dossiergegevens met patiënten;
- in de toekomst ook uitwisseling van dossiergegevens met zorgverleners in de eerste en derde lijn, en met zorgverleners in het buitenland, voor zover zij ook gebruikmaken van SNOMED CT;
- financiële en zorgadministratie;
- interne stuurinformatie;
- wetenschappelijk onderzoek;
- statistiek en externe rapportages, zoals de LBZ, de DIS en kwaliteitsrapportages.

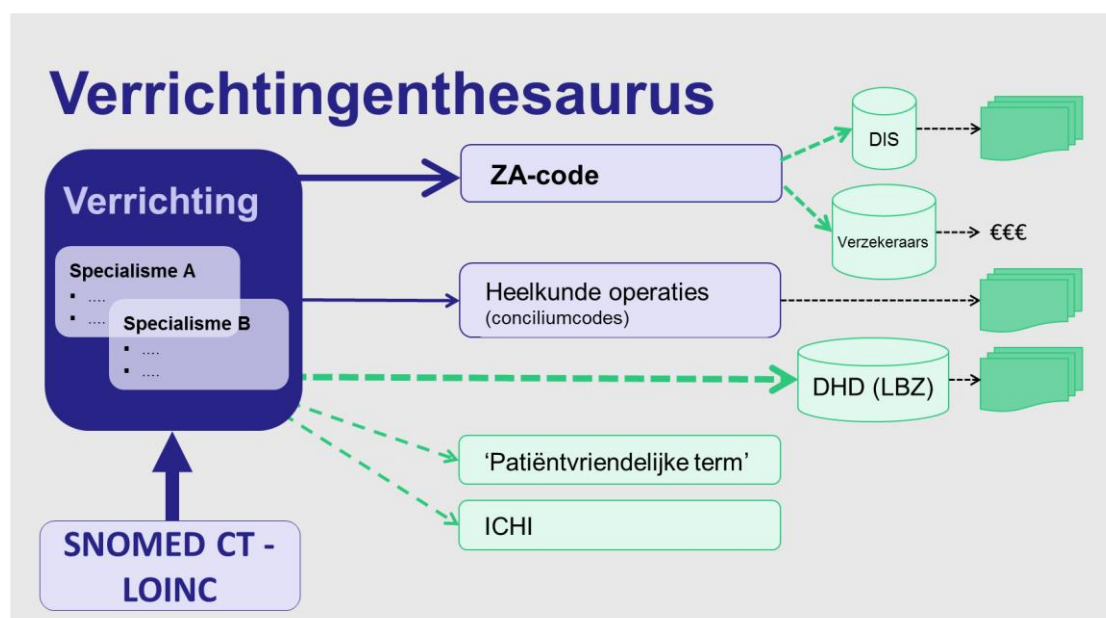
De Verrichtingenthesaurus helpt ziekenhuizen onder meer aan:

- een doelgerichtere, efficiëntere administratie van verrichtingen;
- verbeterde uitwisseling van dossiers tussen zorgverleners onderling en met patiënten;
- betere interne en externe stuurinformatie en benchmarking;
- meer mogelijkheden voor wetenschappelijk onderzoek;
- betere zorgadministratie;
- vereenvoudigd beheer van EPD en ICT.

De Verrichtingenthesaurus richt de bronregistratie van verrichtingen in op basis van herkenbare medische termen. Deze worden door de medisch specialisten zelf bepaald en door DHD onderhouden. De huidige bekostiging georiënteerde registratie blijft noodzakelijkerwijs bestaan, maar wordt naar de achtergrond verplaatst met behulp van centraal beheerde afleidingen. De thesaurus bevat zowel medisch specialistische verrichtingen als overige registratiegroepen, zoals paramedische verrichtingen en materialen.

2.3 Inhoud/scope Verrichtingenthesaurus

De Verrichtingenthesaurus is een lijst met klinisch relevante termen van verrichtingen, gebaseerd op de internationale standaard SNOMED CT voor medische terminologie. Figuur 1 geeft de onderdelen van de thesaurus en hun onderlinge relaties schematisch weer.

Figuur 1 Schematische weergave van de Verrichtingenthesaurus met directe afleidingen in scope van Verrichtingenthesaurus (paarsblauwe lijnen).

In de volgende paragrafen worden deze onderdelen kort beschreven, per onderdeel volgt vervolgens een hoofdstuk waarin de criteria per onderdeel zijn uitgewerkt.

2.4 Verrichting (voorkeurstermen, synoniemen en zoektermen)

De Verrichtingenthesaurus bevat unieke concepten. Elk concept bestaat uit een voorkeursterm, nul, één of meerdere synoniemen en nul, één of meer zoektermen.

- Voorkeurstermen zijn gestandaardiseerde omschrijvingen van medische verrichtingen
- Synoniemen (in de context van de Verrichtingenthesaurus) zijn omschrijvingen van medische verrichtingen die in betekenis exact overeenkomen met de voorkeursterm. Met de synoniemen kan de zorgverlener de gewenste voorkeursterm ook vinden via de alternatieve benaming.
- Zoektermen zijn omschrijvingen van verrichtingen die in betekenis minder specifiek zijn dan de voorkeursterm. Zoektermen kunnen een categorie weergeven. Een zoekterm kan van toepassing zijn voor meerdere concepten. Met de zoektermen kan de zorgverlener de gewenste voorkeursterm vinden via een categorie.

De Verrichtingenthesaurus bevat zowel medisch specialistische verrichtingen als overige registratiegroepen.

- Medisch specialistische verrichtingen
- Overige registratiegroepen
  - niet-medisch specialistische verrichtingen, materialen (implantaten, protheses, bloedproducten etc.)

De verschillende typen verrichtingen zijn door een kenmerk herkenbaar, echter wordt het Verrichtingenbestand als één geheel uitgeleverd.

2.4.1 Medisch specialistische verrichtingen

De verrichtingen van onderstaande medische specialismen en aandachtsgebieden worden opgenomen in de Verrichtingenthesaurus.

Medische specialismen in scope Verrichtingenthesaurus

Specialisme		
Allergologie	Keel-, neus- en oorheelkunde	Nucleaire geneeskunde
Anesthesiologie en pijnbestrijding	Kindergeneeskunde	Oogheelkunde
Audiologie	Klinische chemie	Orthopedie
Cardiologie	Klinische genetica	Pathologie
Cardiothoracale chirurgie	Klinische geriatrie	Plastische chirurgie
Consultatieve psychiatrie	Longgeneeskunde	Radiologie
Dermatologie	Maag-, darm- en leverziekten	Radiotherapie
Geriatrische revalidatie	Medische microbiologie	Reumatologie
Gynaecologie	Mond- en kaakchirurgie	Revalidatiegeneeskunde
Heelkunde	Neurochirurgie	Sportgeneeskunde
Inwendige geneeskunde	Neurologie	Urologie

2.4.2 Overige registratiegroepen

Naast de medisch specialistische verrichtingen worden niet-medisch specialistische verrichtingen en materialen (implantaten, protheses, bloedproducten etc.) opgenomen in de Verrichtingenthesaurus met een kenmerk, om aan te geven dat dit om niet-medisch specialistische verrichtingen gaat.

Overige registratiegroepen in scope Verrichtingenthesaurus

Registratiegroep
<u>Paramedische verrichtingen</u> Verloskundigen Ergotherapeuten Fysiotherapeuten Oefentherapeuten Podotherapeuten Logopedisten Psychologische zorgverleners Diëtisten Gipsverbandmeesters
<u>Verpleegkundige verrichtingen</u> Verpleegkundigen
<u>Tandheelkundige verrichtingen</u> Tandartsspecialisten dentomaxillaire orthopaedie Tandartsen, algemeen practicus etc. Mondhygiënisten
<u>Materialen</u> Kunst- en hulpmiddelen Bloed en bloedproducten

2.5 SNOMED CT en LOINC

SNOMED CT (Systematized Nomenclature of Medicine Clinical Terms) en LOINC (Logical Observation Identifiers Names and Codes) zijn medische terminologiestandaarden die bestaan uit een verzameling van gecodeerde medische termen. SNOMED CT bevat aandoeningen, symptomen, morfologie, ziekteverwekkers, verrichtingen, medicatie, hulpmiddelen en materialen. LOINC bevat klinische en laboratoriumtesten.

Het doel van SNOMED CT en LOINC is het gestandaardiseerd vastleggen van medische gegevens in het EPD op een door de zorgverlener gewenst detailniveau. Hiermee kan vervolgens op een consistente manier medische data geïndexeerd, opgeslagen, overgedragen, ontvangen en verzameld worden, ongeacht specialisme of zorglocatie.

Het SNOMED CT-model bevat concepten die hiërarchisch zijn opgebouwd van algemeen naar specifiek. In deze hiërarchische structuur hebben concepten ouder-kindrelaties, waarbij kind-concepten automatisch de kenmerken van de ouder-concepten overerven. De concepten zijn verbonden aan medische termen, die onderverdeeld zijn in *preferred terms*

(PT) en *synonyms* (S). De Verrichtingthesaurus bestaat net als SNOMED CT uit concepten die verbonden zijn aan termen. De thesaurusconcepten zijn 1:1 gekoppeld aan concepten uit SNOMED CT en komen dus exact overeen in betekenis en definitie. Door de 1:1-koppeling met de thesaurus kan gebruikt worden gemaakt van de hiërarchische structuur en conceptrelaties van SNOMED CT door EPD-programma's die SNOMED CT ondersteunen.

Het LOINC-model bevat medisch relevante termen voor klinische en laboratoriumtesten. De verrichtingen in de Verrichtingthesaurus die klinische of laboratoriumtesten beslaan, zijn 1:1 gekoppeld aan concepten uit LOINC en komen dus exact overeen in betekenis en definitie. Deze concepten zijn veelal niet gekoppeld aan SNOMED CT. Door de koppeling met LOINC voor klinische en laboratoriumtesten zijn deze op uniforme manier uitwisselbaar. LOINC kan worden gebruikt voor gegevensuitwisseling zowel binnen een zorginstelling als tussen verschillende instellingen onderling. Concepten van de thesaurus worden gekoppeld aan LOINC-codes voor de specialismen klinische chemie en medische microbiologie indien deze in definitie exact overeenkomen. Voor de overige specialismen in de Verrichtingthesaurus wordt een koppeling met SNOMED CT gemaakt.

In hoofdstuk 5 wordt de koppeling van de thesaurus met SNOMED CT, het postcoördineren en het gebruik van NL-domein van SNOMED CT beschreven.

2.6 ZA-code: Afleiding naar zorgactiviteit (ZA)

Concepten in de Verrichtingthesaurus kunnen afleiden naar nul of één ZA-code(s). De afleiding naar de ZA-code wordt gebruikt voor de financiële registratie. Indien een verrichtingsterm in de thesaurus alleen dient voor de medisch-inhoudelijke registratie, dan wordt geen afleiding naar ZA opgenomen. De bronbestanden worden beheerd en gepubliceerd door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa).

2.7 Afleiding naar concilium van medisch specialisme

Verschillende medische specialismen hebben een eigen verrichtingenlijst. Onder andere voor opleidingsdoeleinden, waarbij de arts in opleiding tot medisch specialist de verplicht uitgevoerde verrichtingen in zijn/haar opleidingsportfolio moet opnemen. De Verrichtingthesaurus faciliteert de registratie van de 'eigen' verrichtingencodes door de relevante concepten per specialisme af te leiden naar de conciliumcodes van het medisch specialisme.

Afleidingen naar specialisme-specifieke conciliumcodes worden op verzoek van de betreffende wetenschappelijke verenigingen opgenomen in de Verrichtingthesaurus. Dit betreft optionele aanvullingen die ook altijd later nog kunnen worden toegevoegd.

Voor de volgende specialismen is een afleiding naar het specialisme-specifieke concilium opgenomen:

Medisch specialismen met afleiding naar concilium medisch specialismen	
Heelkunde	Concilium chirurgicum, NVvH
Plastische chirurgie	Concilium plastico chirurgicum, NVPC

NB. Deze lijst wordt geactualiseerd indien conciliumcodes van andere medische specialismen worden opgenomen in de Verrichtingenthesaurus.

2.8 Patiëntvriendelijke termen en ICHI (toekomst)

In de toekomst worden mogelijk afleidingen naar 'patiëntvriendelijke' termen en de ICHI (International Classification of Health Interventions) opgenomen. Dit is nu niet in scope voor de huidige versie van de Verrichtingenthesaurus. Deze afleidingen worden in dit document daarom ook verder niet beschreven, maar zijn wel al in bovenstaande figuur opgenomen.

3 Criteria verrichtingen (voorkeurstermen, synoniemen en zoektermen)

3.1 Inleiding verrichtingen algemeen

In de Verrichtingenthesaurus zijn alleen verrichtingen en middelen opgenomen. Alle behandelaars moeten de voor hen relevante verrichtingen kunnen vastleggen op het passende detailniveau, zo lang het betrekking heeft op de aard van de verrichting.

Andere termen dan verrichtingen worden opgenomen in een afzonderlijk deel van de thesauri, de administratieve uitzonderingen (AU). Het betreft hier termen die noodzakelijk zijn voor de afleidingen ten behoeve van declaraties of klasseringen (zoals intercollegiaal consult).

De Verrichtingenthesaurus bevat medisch-inhoudelijk, correct geformuleerde termen. Deze termen omschrijven een verrichting. In dit hoofdstuk worden de inhoudelijke criteria besproken waaraan termen in de thesaurus moeten voldoen.

3.2 Gebruik in de praktijk en eenduidige afleidingen gaan voor criteria

Voor alle volgende criteria, geldt het voorbehoud **'tenzij: indien het nodig is voor de dagelijkse medische praktijk en/of om eenduidig af te kunnen leiden naar de zorgactiviteitcode, mag altijd van de richtlijnen worden afgeweken**. Hierbij geldt het principe 'comply or explain': afwijken mag, maar beargumenteerd.

3.3 Voorkeurstermen

Voorkeurstermen zijn gestandaardiseerde omschrijvingen van medische verrichtingen die door zorgverleners in het EPD kunnen worden geregistreerd.

De volgende uitgangspunten zijn van toepassing:

- De voorkeursterm is de meest gangbare en algemeen gehanteerde medische term in de praktijk. Dat kan ook een vreemdtalige variant zijn.
- De voorkeursterm voldoet aan de officieel geldende spellingsregels volgens de Woordenlijstspelling, aangevuld met de spellingregels voor medische vaktaal uit Pinkhof Geneeskundig woordenboek; daarbij wordt voorkeur gegeven aan de Medische Vaktaalspelling boven de Woordenlijstspelling. Zie paragrafen 4.4 en 4.5 voor een toelichting.
- Er is geen sprake van ambiguïteit met andere termen.
- De voorkeursterm moet zo natuurlijk mogelijk zijn geformuleerd, maar ook compact en leesbaar.
- De voorkeursterm is geen afkorting.

3.4 Synoniemen

Synoniemen bieden een mogelijkheid aan de gebruiker van een thesaurus om een voorkeursterm te vinden. Algemene regels uit dit document met betrekking tot eenduidigheid en ambiguïteit zijn ook op de synoniemen van toepassing. Termen die niet aan deze regels voldoen, worden niet opgenomen.

De volgende uitgangspunten zijn van toepassing:

- Synoniemen zijn in betekenis exact gelijk aan de voorkeursterm.
- Synoniemen voldoen aan de officieel geldende spellingsregels volgens de Woordenlijstspelling en Pinkhof Geneeskundig woordenboek; Daarbij wordt voorkeur gegeven aan de Medische Vaktaalspelling boven de Woordenlijstspelling.
- Synoniemen kunnen bestaan uit eponiemen, gangbare vreemdtalige equivalenten (vertalingen in het Engels) of afkortingen.
- Er is geen sprake van ambiguïteit met andere termen.
- Synoniem moet zo natuurlijk mogelijk zijn geformuleerd, maar ook compact en leesbaar.
- Synoniem met een afkorting bevat naast de afkorting ook de volledige omschrijving. Voorbeeld van een synoniem met een afkorting in de Verrichtingthesaurus is: 'lasertrabeculoplastiek [LTP]'.

3.5 Zoektermen

Zoektermen dienen uitsluitend om het zoeken naar een voorkeursterm te vereenvoudigen. Ze horen net als synoniemen bij een concept, maar hebben in tegenstelling tot een synoniem niet exact dezelfde betekenis. Zoektermen bieden de gebruiker van de thesauri uitsluitend een aanvullende mogelijkheid om een voorkeursterm te vinden naast de synoniemen. De zoektermen kunnen bijvoorbeeld gebruikt worden om concepten te selecteren die tot een bepaalde groep of categorie behoren. Vervolgens kan binnen de categorie verder gezocht worden. Algemene regels uit dit document met betrekking tot eenduidigheid en ambiguïteit zijn ook op de zoektermen van toepassing.

De twee algemene uitgangspunten zijn:

1. Een zoekterm moet bij meerdere concepten kunnen voorkomen.
2. Een zoekterm is uitsluitend bedoeld voor het zoeken en wordt niet vastgelegd in het EPD.

De volgende richtlijnen zijn van toepassing. Voor de voorbeelden geldt dat deze nog niet in de Verrichtingthesaurus zijn opgenomen, omdat de zoektermen nog in ontwikkeling zijn.

1. Een zoekterm kan beschouwd worden als rubriek, hoofdstuk of categorie.

Voorbeeld

Voorkeursterm	Synoniem	Zoekterm
<i>laparoscopische appendectomie</i>		<i>scopie</i>
<i>artrosopisch herstel van rotator cuff</i>	<i>artrosopische cuff-repair</i>	<i>scopie</i>

2. Een zoekterm is in betekenis altijd minder specifiek dan de voorkeursterm. Dit in tegenstelling tot een synoniem, waarvan de betekenis exact overeenkomt met de voorkeursterm.

Voorbeeld:

Voorkeursterm	Synoniem	Zoekterm
<i>implantatie van prothese humeruskop</i>	<i>implantatie van prothese van kop van humerus</i>	<i>prothesiologie</i>
<i>implantatie van carpometacarpale prothese</i>	<i>implantatie van carpometacarpale [CMC] prothese</i>	<i>prothesiologie</i>

3. De setting van de verrichting (poliklinisch, klinisch, spoedeisende hulp, IC, OK) wordt niet opgenomen als zoekterm. Als de setting relevant is, is deze opgenomen in de voorkeursterm.

Voorbeeld:

Voorkeursterm	Onjuiste zoekterm
<i>consult door audioloog</i>	<i>poliklinisch</i>

4. Eén concept kan meerdere zoektermen bevatten en één zoekterm kan bij meerdere concepten voorkomen.

Voorbeeld:

Voorkeursterm	Synoniem	Zoekterm
<i>artrosopisch herstel van rotator cuff</i>	<i>artrosopische cuff-repair</i>	<i>scopie schouder</i>
<i>open herstel van rotator cuff</i>		<i>schouder</i>

5. Een zoekterm bevat geen spellingvarianties van de voorkeursterm of een synoniem.

Voorbeeld:

Voorkeursterm	Onjuiste zoekterm
<i>artroscopie</i>	<i>arthroscopie</i>

6. Onderdelen van de voorkeursterm of een synoniem worden niet als zoekterm opgenomen.

Voorbeeld:

Voorkeursterm	Onjuiste zoekterm
<i>verwijderen van patello-femorale prothese</i>	<i>prothese</i>

7. Een zoekterm kan wel een acroniem zijn, maar geen afkorting.

Voorbeeld:

Voorkeursterm	Onjuiste zoekterm
<i>excisie van iristumor</i>	<i>exc.</i>

8. In zoektermen worden lidwoorden en voorzetsels niet opgenomen.

Voorbeeld:

Voorkeursterm	Onjuiste zoekterm	Zoekterm in VT
<i>artrosopisch herstel van rotator cuff</i>	<i>scopie van schouder</i>	<i>scopie schouder</i>

3.6 Geldigheid van concepten

In de thesaurus worden geen terugwerkendekrachtmutaties opgenomen. De specificaties over begin- en einddatum zijn terug te vinden in het uitleverformaat-document.

3.7 Detailniveau van verrichtingsterm; basis en uitgebreid

De Verrichtingenthesaurus is bedoeld voor het eenmalig vastleggen van verrichtingen voor meervoudig gebruik. De mate van detailniveau wordt dus door deze doelen bepaald. Denk daarbij aan:

- Welk niveau wil de specialist in het dossier vastleggen?
- Wordt de verrichting vastgelegd in de verplichte en overige relevant geachte kwaliteitsregistraties, en is deze daarvoor dus direct te herkennen?
- Zijn de termen vergelijkbaar gedetailleerd en te koppelen aan protocollen of landelijke richtlijnen?
- Is het detailniveau voldoende om de planning en het ordermanagement op te baseren?
- Is de verrichting voldoende gedetailleerd om te voldoen aan de eisen van de gekoppelde ZA-code ten behoeve van de financiering?

In de praktijk blijkt dat de behoefte aan detaillering en de breedte van het aanbod van verrichtingen in de Verrichtingenthesaurus nogal uiteenloopt per instelling. Dit hangt ook samen met de patiëntenpopulatie van het betreffende ziekenhuis.

Er is daarom een indeling in de thesaurus die onderscheid maakt tussen de basislijst en de uitgebreide lijst. Elke term in de thesaurus krijgt een extra kenmerk dat aangeeft of deze in de basislijst of in de uitgebreide set zit. Vervolgens wordt dit in de zoekfunctie gebruikt om het aantal zoekresultaten te beperken tot verrichtingen die uitsluitend in de basislijst zitten. Uiteraard kan die beperking altijd weer worden uitgezet.

Dit kenmerk is per specialisme vastgelegd; een verrichting kan voor het ene specialisme tot de basislijst behoren terwijl het voor een ander specialisme tot de uitgebreide lijst behoort.

De basislijst zal alle verrichtingen bevatten die een specialist in een algemeen ziekenhuis normaliter nodig heeft.

De uitgebreide lijst bevat aanvullend de verrichtingen die hoofdzakelijk worden uitgevoerd in ziekenhuizen met topklinische, topreferente of gespecialiseerde zorg (UMC, STZ, categoriaal ziekenhuis). Denk bijvoorbeeld aan robot-geassisteerde verrichtingen, innovatieve verrichtingen, orgaantransplantaties (m.u.v. de nier) of verrichtingen die uitsluitend behoren bij zeldzame diagnoses.

3.8 Geen onduidelijkheid of ambiguïteit

Verrichtingentermen dienen voldoende specifiek te zijn, zodat voor alle zorgverleners en ondersteunende medewerkers duidelijk is welke verrichting is vastgelegd. Er mag hierover geen onduidelijkheid of ambiguïteit optreden.

Overkoepelende termen als 'behandeling', 'operatie', 'onderzoek' maken niet duidelijk welke verrichting (of zelfs meerdere verrichtingen) wordt ingepland of daadwerkelijk uitgevoerd.

Aspecifieke verrichtingsterm	Onduidelijkheid	Specifiekere term in thesaurus
<i>behandeling van glaucoom</i>	Wat voor behandeling: welke operatie of welke medicijnen?	<i>inbrengen van filterimplant in voorste oogkamer</i>
<i>torticollis-operatie</i>	Welke operatie? Wat is er gedaan?	<i>tenotomie van m. sternocleidomastoideus</i>
<i>darmonderzoek</i>	Wat voor onderzoek?	<i>colonoscopie met biopsie</i>

De termen in bovenstaande voorbeelden geven niet aan welke verrichting is ingepland of uitgevoerd, behalve dat het gaat om een behandeling, een operatie of een onderzoek voor/naar een aandoening in het algemeen.

3.9 Diagnose of symptoom wordt niet opgenomen, tenzij...

Diagnosen en symptomen worden niet in de verrichtingsterm opgenomen. Voor de registratie van een verrichting is het niet relevant om de diagnose op te nemen in de verrichtingsterm. Bij therapeutische verrichtingen is de diagnose bekend en reeds vastgelegd in het EPD. Voor diagnostische verrichtingen is een werkdiagnose, symptoom of een differentiaaldiagnose in het EPD vastgelegd. Bovendien kunnen bepaalde verrichtingen geïndiceerd zijn bij meerdere verschillende diagnosen of symptomen.

Term met diagnose niet in thesaurus	Term zonder diagnose in thesaurus
<i>X-thorax voor uitsluiten pneumonie</i>	röntgenfoto van thorax
<i>colectomie in verband met ziekte van Crohn</i>	colectomie

Uitzonderingen

Het kan noodzakelijk zijn om de diagnose waarbij de verrichting van toepassing is te benoemen als de verrichting anders wordt uitgevoerd voor de betreffende diagnose.

Term in thesaurus met diagnose
<i>excisie van maligne neoplasma van huid met ruime marges</i>
<i>excisie van corpus alienum uit huid</i>

Indien het noodzakelijk is om een eenduidige afleiding naar zorgactiviteitcode mogelijk te maken, kan hiervan worden afgeweken.

3.10 Combinatietermen worden niet opgenomen, tenzij...

De Verrichtingenthesaurus bevat in principe alleen afzonderlijke verrichtingen. Er zijn vele combinaties van verrichtingen mogelijk, wat leidt tot te veel detail om op te nemen. Termen met 'en', 'met', 'of' en 'en/ of' worden afzonderlijk opgenomen. Bij gebruik van termen met 'of' in een EPD is het niet duidelijk welke van de verrichtingen van toepassing is op de patiënt. Bij gebruik van termen met 'en/ of' in een EPD is niet duidelijk of beide verrichtingen van toepassing zijn op de patiënt of slechts één van beide. Indien beide verrichtingen van toepassing zijn, dienen deze afzonderlijk vastgelegd te worden. De gecombineerde termen worden niet opgenomen in de thesaurus.

Combinatieterm niet in thesaurus	Term in thesaurus
<i>percutane facetdenervatie inclusief prognostische blokkade, lumbosacraal</i>	<i>percutane lumbosacrale facetdenervatie</i>
	<i>lumbosacrale prognostische blokkade</i>
<i>reductie labia majora en/of minora</i>	<i>reductie van labia majora</i>
	<i>reductie van labia minora</i>
	<i>reductie van labia majora én minora</i>

Uitzondering

Meerdere verrichtingen die gecombineerd worden uitgevoerd én kunnen worden afgeleid naar één afzonderlijke ZA-code, worden opgenomen.

Combinatieterm in thesaurus
<i>intracapsulaire lensextractie met implantatie van intra-oculaire lens</i>
<i>vaginavorwand- én vagina-achterwandplastiek</i>

3.11 Classificatietermen worden niet opgenomen, tenzij...

Classificatietermen zijn toevoegingen als 'NNO', 'niet gespecificeerd', 'overige', 'overige gespecificeerde' en 'overige vormen van'. Deze zijn bedoeld voor gebruik in een classificatiestelsel en verliezen hun betekenis zodra ze buiten de context van hun stelsel worden toegepast. Het is alleen bekend wat er onder 'overige' valt indien de andere mogelijkheden bekend zijn. Daarnaast is de Verrichtingensaurus geen classificatiestelsel. Derhalve worden deze termen niet opgenomen.

Classificatieterm niet in thesaurus	Term in thesaurus
<i>maken van verbinding tussen neus en conjunctivaalzak, overig</i>	<i>maken van verbinding tussen neus en conjunctivaalzak</i>
	<i>plaatsen van Jones-buisjes tussen neus en conjunctivaalzak</i>
<i>hechten van pees NNO</i>	<i>hechten van pees</i>

Uitzondering

Indien het noodzakelijk is om een eenduidige afleiding naar zorgactiviteitcode mogelijk te maken, kan hiervan worden afgeweken.

3.12 Negaties, ontkenningen en exclusies worden niet opgenomen, tenzij...

Het gebruik van negaties geeft aan dat een handeling *niet* wordt uitgevoerd, terwijl de Verrichtingensaurus is bedoeld om vast te leggen wat er *wel* uitgevoerd wordt. Vaak zijn negaties afkomstig uit afgeleide classificatiestelsels.

Term niet in thesaurus met negatie, ontkenning of exclusie	Term in thesaurus
<i>wondtoilet zonder wondsluiting</i>	<i>wondtoilet</i>
<i>extractie van cataract, niet standaard</i>	<i>intracapsulaire extractie van cataract</i>
	<i>extracapsulaire extractie van cataract</i>

Uitzondering

Indien het klinisch relevant of noodzakelijk is om een eenduidige afleiding naar zorgactiviteitcode mogelijk te maken, kan hiervan worden afgeweken. Ook wordt hiervan afgeweken indien de negatie de tijdsduur en kosten van een verrichting beïnvloedt, zoals bij 'verwijderen van ongesementeerde heupprothese' en 'verwijderen van gesementeerde heupprothese'.

3.13 Lateraliteit wordt niet opgenomen, tenzij...

De thesauri zijn gebaseerd op SNOMED CT. In SNOMED CT is voor elk concept vastgesteld of lateraliteit een mogelijk attribuut is. Lateraliteit bestaande uit 'links', 'rechts' of 'dubbelzijdig' als toevoeging aan een verrichting worden derhalve niet opgenomen in de Verrichtingenthesaurus. Indien de verrichting enkelzijdig wordt gedaan, kan de behandelaar aangeven of de lateraliteit 'links' of 'rechts' is. 'Unilateraal' of 'enkelzijdig' kan niet worden aangegeven; hierbij is het niet duidelijk voor zorgverleners of het om 'links' of 'rechts' gaat, waardoor foutieve interpretatie kan voorkomen. Indien de verrichting dubbelzijdig wordt uitgevoerd, kan de behandelaar aangeven dat de lateraliteit 'dubbelzijdig' is.

Term met lateraliteit niet in thesaurus	Term in thesaurus
<i>transpositie van nervus ulnaris links</i>	<i>transpositie van nervus ulnaris</i>
<i>intracapsulaire lensextractie met implantatie van intraoculaire lens beiderzijds</i>	<i>intracapsulaire lensextractie met implantatie van intraoculaire lens</i>

Uitzonderingen

Verrichtingen waarbij 'linker-'/'rechter-' in de term staat, omdat de verrichting bij het rechterdeel van het orgaan een andere handeling vereist dan bij het linkerdeel.

Term in thesaurus
<i>catheterisatie van linker ventrikel</i>

Verrichtingen die de lateraliteitsaanduiding *hemi-* hebben, worden opgenomen.

Term in thesaurus
<i>hemipelvectomie</i>

Indien het klinisch relevant of noodzakelijk is om een eenduidige afleiding naar zorgactiviteitcode mogelijk te maken, kan hiervan worden afgeweken.

3.14 Leeftijd van patiënt wordt niet opgenomen, tenzij...

Termen met leeftijdsgrenzen worden niet opgenomen in de Verrichtingenthesaurus.

Term met leeftijd niet in thesaurus	Term in thesaurus
<i>opheffen coarctatio aortae, tot 15 jaar</i>	<i>opheffen van coarctatio aortae</i>

Leeftijdsaanduiding, zoals 'neonataal', 'op kinderleeftijd' en 'op volwassenleeftijd', of leeftijdscategorieën, zoals 'bij volwassene', 'bij pasgeborene' worden niet opgenomen in de term.

Term met leeftijd niet in thesaurus	Term in thesaurus
<i>tonsillectomie bij volwassene</i>	<i>tonsillectomie</i>

Uitzonderingen

- Indien een afgeleide ZA specifiek voor een bepaalde leeftijdscategorie geldt, wordt de leeftijdsaanduiding opgenomen in de verrichtingsterm.
- Indien de leeftijd van de patiënt klinisch relevant is voor de uitvoering van de verrichting.

3.15 Zwaarteclassificaties van verrichtingen worden niet opgenomen, tenzij...

Termen met toevoegingen als 'groot' of 'klein' of 'uitgebreid' die betrekking hebben op de verrichting worden niet opgenomen in de thesaurus. Zonder duidelijke definities is het niet duidelijk voor iedere zorgverlener wat 'groot' of 'klein' of 'uitgebreid' per verrichting is. De verrichting wordt alleen specifiek gedefinieerd opgenomen in de Verrichtingenthesaurus.

Term met gradatie	Term in thesaurus
<i>sclerotherapie varices</i> <i>kleine behandeling</i>	<i>sclerotherapie van varices</i>
<i>abcesbehandeling</i> <i>uitgebreid</i>	<i>incisie en drainage van abces onder volledige narcose</i>

Uitzondering

Indien het klinisch relevant of noodzakelijk is om een eenduidige afleiding naar zorgactiviteitcode mogelijk te maken, kan hiervan worden afgeweken.

3.16 Toevoegingen 'diagnostisch' en 'therapeutisch' worden niet opgenomen, tenzij...

Bij de uitvoering van verrichtingen is het vaak duidelijk of de verrichting diagnostisch of therapeutisch is. De toevoeging van 'diagnostisch' of 'therapeutisch' in de term is dan ook niet nodig.

Term in thesaurus met alleen diagnostisch doel
<i>CT-scan van abdomen</i>
<i>X-thorax</i>
<i>mammografie</i>
Term in thesaurus met alleen therapeutisch doel
<i>cholecystectomie</i>
<i>neurolyse van nervus ulnaris</i>

Uitzondering

Bepaalde verrichtingen kunnen zowel diagnostisch als therapeutisch worden ingezet. De toevoeging 'diagnostisch' of 'therapeutisch' kan worden opgenomen in de term om het onderscheid te maken. De voorkeur geniet om de therapeutische variant gespecificeerd op te nemen, zodat duidelijk is welke therapeutische handelingen worden uitgevoerd tijdens de verrichting.

Verrichting met diagnostisch of therapeutisch doel	Mogelijke term in thesaurus	Voorkeur voor speciëren van therapeutische term in thesaurus
VATS	<i>diagnostische VATS</i>	
	<i>therapeutische VATS</i>	<i>VATS met lobectomie</i>
		<i>VATS met pleurectomie</i>
		<i>etc.</i>
<i>colonoscopie</i>	<i>diagnostische colonoscopie</i>	
	<i>therapeutische colonoscopie</i>	<i>colonoscopie met poliepectomie</i>
		<i>colonoscopie met plaatsen van stent</i>
		<i>etc.</i>

3.17 Setting wordt niet opgenomen, tenzij...

De setting kan bepalend zijn voor de verrichting zelf, voor de planning en voor de financiële afhandeling ervan. Bij het inplannen of registreren van de uitgevoerde verrichting kan de setting worden afgeleid uit het EPD en hoeft deze niet in de verrichtingsterm te worden opgenomen.

Term met setting	Term in thesaurus
<i>poliklinische verwijdering van hechting</i>	<i>verwijdering van hechting</i>

Uitzondering

Indien de setting bepalend is voor de ZA-afleiding of klinisch relevant is, wordt de setting opgenomen in de term.

Term met setting wel in thesaurus
<i>poliklinische vacuümtherapie van wond</i>
<i>aerosolbehandeling op polikliniek</i>

3.18 Anatomische lokalisatie wordt opgenomen

Indien de verrichting op verschillende anatomische lokalisaties kan plaatsvinden, wordt de anatomische lokalisatie van de verrichting in de term opgenomen. Dit om onduidelijkheid en ambiguïteit te voorkomen.

Term zonder anatomische lokalisatie niet in thesaurus	Term in thesaurus met anatomische lokalisatie
<i>artroscopie</i>	<i>artroscopie van schouder</i>
	<i>artroscopie van knie</i>
	<i>artroscopie van elleboog</i>

3.19 Anatomische toegangsweg of benadering wordt opgenomen, tenzij...

Anatomische toegangswegen van verrichtingen worden opgenomen.

Term met toegangsweg in thesaurus
<i>abdominale hysterectomie</i>
<i>vaginale hysterectomie</i>

Uitzondering

Bij verrichtingen waarbij duidelijk is via welke toegangsweg de verrichting wordt uitgevoerd, wordt de toegangsweg niet opgenomen in de term.

Term zonder toegangsweg in thesaurus
<i>gastroscopie</i>
<i>duodenoscopie</i>
<i>colonoscopie</i>

3.20 Klinisch relevante operatietechnieken worden opgenomen, tenzij...

Operatietechnieken zoals 'endoscopisch' of 'open' worden opgenomen in de term indien dit klinisch relevant is omdat de verschillende operatietechnieken een andere indicatie en/of een ander postoperatief beloop kunnen hebben. Ook kunnen beide operatietechnieken in één sessie medisch noodzakelijk zijn, waarbij in eerste instantie de verrichting endoscopisch is begonnen en tijdens de verrichting moet worden geconverteerd naar een open variant.

Term in thesaurus met operatietechniek
<i>laparoscopische appendectomie</i>
<i>open appendectomie</i>
<i>laparoscopische appendectomie met conversie naar open appendectomie</i>

Uitzondering

In een aantal gevallen is de verrichtingsterm voldoende gedetailleerd en is de toevoeging van 'laparoscopisch' of 'open' overbodig óf wordt de verrichting alleen volgens een bepaalde operatietechniek gedaan.

Overbodige toevoeging operatietechniek	Term in thesaurus
<i>endoscopische artroscopie van knie</i>	<i>artroscopie van knie</i>
<i>open proeflaparotomie</i>	<i>proeflaparotomie</i>

Indien het klinisch relevant of noodzakelijk is om een eenduidige afleiding naar zorgactiviteitcode mogelijk te maken, kan hiervan worden afgeweken.

3.21 Vervolgbehandelingen worden opgenomen, tenzij...

Behandelingen die meerdere keren in het zorgtraject worden uitgevoerd waarbij de vervolgbehandeling anders wordt uitgevoerd, worden opgenomen in de Verrichtingenthesaurus.

Term in thesaurus voor vervolgbehandeling die anders kunnen worden uitgevoerd
<i>re-laparotomie</i>
<i>re-excisie van laesie</i>

Uitzondering

Behandelingen die meerdere keren in het zorgtraject worden uitgevoerd waarbij de vervolgbehandeling identiek is aan de eerste behandeling en waarbij de bekostiging op dezelfde wijze wordt afgehandeld, worden niet opgenomen in de Verrichtingenthesaurus.

3.22 Toevoegingen 'donor' en 'ontvanger' worden opgenomen

Bij termen betreffende orgaantransplantaties wordt een onderscheid gemaakt tussen de ontvanger en de donor.

3.23 Toevoegingen 'partieel' en 'totaal' worden opgenomen

Bij bepaalde verrichtingen kan de toevoeging 'partieel' of 'totaal' aanduiden of de anatomische focus gedeeltelijk of in het geheel aan de verrichting wordt onderworpen. Deze toevoeging is klinisch relevant en wordt opgenomen in de Verrichtingenthesaurus.

Term met partieel en totaal in thesaurus
<i>totale heupartroplastiek</i>
<i>partiële parotidectomie</i>

3.24 Administratieve uitzonderingen (AU)

In voorgaande paragrafen zijn criteria beschreven om te bewaken dat de termen in de Verrichtingenthesaurus alleen uit verrichtingen bestaan.

Er zijn termen mogelijk die volgens de gehanteerde definitie geen verrichting zijn en niet aan bovenstaande criteria voldoen, maar die noodzakelijk zijn voor registratie en gewenst zijn door behandelaars als onderdeel van de thesauri.

Deze termen worden, om expliciet te maken dat ze niet aan de richtlijnen voldoen, met een extra kenmerk opgenomen in de Verrichtingthesaurus als Administratieve Uitzondering (AU). Verder gedragen deze termen zich net als de andere verrichtingen: ze zijn voorzien van afleidingen waar nodig en gekoppeld aan SNOMED CT-concepten.

Er zijn bijvoorbeeld ZA-codes die niet worden afgeleid door termen in de Verrichtingthesaurus. Aangezien alle ZA-codes bereikbaar moeten zijn met gebruik van de thesaurus zijn de letterlijke ZA-omschrijvingen opgenomen als term met de betreffende ZA-code als afleiding.

ZA-code	ZA-omschrijving	ZA-term in thesaurus
030521	<i>gehele kuur in hiatus of in sympathische ganglia</i>	<i>gehele kuur in hiatus of in sympathische ganglia</i>

4 Taalgebruik in voorkeurstermen en synoniemen

Een correcte en uniforme toepassing van taalregels is een voorwaarde voor een goede werking van de thesauri.

Indien een term volgens de richtlijnen niet de voorkeur heeft maar wel in de klinische praktijk door de medische specialist wordt gebruikt én voldoet aan de geldende taalregels, dan zal de term van de medisch specialist worden opgenomen in de Verrichtingthesaurus als voorkeursterm.

4.1 Doelstelling

Doelstelling van uniform correct taalgebruik in de thesauri is het bereiken van:

- eenheid van taal: een duidelijke omschrijving waarvan de betekenis eenduidig is, over de specialismen heen;
- eenheid van formuleren: het telkens op dezelfde wijze formuleren van een term, over de specialismen heen;
- herkenbaarheid, leesbaarheid en duidelijkheid;
- sneller en effectiever zoeken.

Termen binnen de thesauri worden geformuleerd volgens de Nederlandse en medische spellingsregels. Dit hoofdstuk geeft richtlijnen voor het formuleren van voorkeurstermen en zoektermen. Synoniemen kunnen afkortingen of eponiemen van de voorkeursterm zijn.

4.2 Ambigüiteit

Er is sprake van ambigüiteit (dubbelzinnigheid) indien één term meerdere concepten kan betreffen. Elke term in de Verrichtingthesaurus moet voldoende duidelijk en eenduidig zijn, opdat er geen verwarring kan ontstaan over welke verrichting(en) moet(en) worden/zijn uitgevoerd.

Afhankelijk van de context kan de betekenis van een begrip verschillen. Zo kent een gynaecoloog een heel andere verrichting toe aan de term 'curretage' dan de dermatoloog. Deze ambigüiteit kan worden voorkomen door de term te specificeren.

Ambigue term	Specifieke term in thesaurus
<i>curretage</i>	<i>curretage van uterus</i>
	<i>curretage van laesie van huid</i>

4.3 Natuurlijk, compact en leesbaar taalgebruik

De voorkeursterm kan worden gebruikt in diverse vormen van verslaglegging en communicatie, zoals de verrichtingenregel in een EPD en een ontslagbrief. Leesbaarheid staat bij een voorkeursterm centraal als deze wordt gebruikt in een ontslagbrief. Rekening houdend hiermee wordt tekst in korte 'telegramstijl' vermeden.

Term in 'telegramstijl'	Term in thesaurus
<i>needling filterblaas</i>	<i>needling van filterblaas</i>
<i>excisie laesie huid</i>	<i>excisie van laesie van huid</i>

Daarnaast dient de voorkeursterm voor overzichtelijk gebruik in een EPD compact te zijn geformuleerd, in een zo beperkt mogelijk aantal woorden en tekens. Om het aantal tekens beperkt te houden, worden lidwoorden niet gebruikt.

Niet-compacte term	Compacte term in thesaurus
<i>fasciotomie van fascie van het onderbeen</i>	<i>fasciotomie van onderbeen</i>

4.4 Toepassing varianten spellingsregels

De schrijfwijze van een woord – en dus ook van elke medische vakterm – wordt voor de Nederlandse taal primair geregeld door de officiële spellingregels (de 'Woordenlijstspellingregels'¹). De meeste medische vaktermen ontbreken echter in algemene woordenboeken en spellinglijsten, aangezien deze voor algemeen taalgebruik zijn opgesteld.

De schrijfwijze van medische vaktermen wordt, naast de 'Woordenlijstspellingregels', vanaf 2011 aanvullend geregeld door de medische vaktaalspelling voor het Nederlands (hierna te noemen: 'medische vaktaalspelling'). Medische vakterminologie heeft complexe vormkenmerken, waarin de 'Woordenlijstspellingregels' niet altijd voorzien.

De regels voor medische vaktermen kunnen afwijken van die voor niet-beroepsgericht, algemeen taalgebruik met betrekking tot bijvoorbeeld het wel of niet aaneenschrijven van woorden in woordsamenstellingen, het gebruik van (begin)hoofdletters en leestekens (liggend streepje, trema, et cetera). Deze aanvullende spellingregels worden hieronder samengevat. Voor de volledige beschrijving van de spellingregels wordt verwezen naar Pinkhof Geneeskundig woordenboek.²

4.5 Vaktaalspelling voorkeur boven Woordenlijstspelling

Medische vaktaal is het geheel van specifiek geneeskundige vaktermen en uitdrukkingen zoals deze worden gebruikt in onderlinge communicatie door professionals in de medische zorgsector. Vaktaalspelling is voor medische specialisten en zorgverleners binnen de instellingen beter herkenbaar. In de Verrichtingenthesaurus wordt daarom voorkeur gegeven aan de vaktaalspelling boven de Woordenlijstspelling.

Term in Woordenlijstspelling, niet in thesaurus	Term in vaktaalspelling in thesaurus
<i>ecg-onderzoek</i>	<i>ECG-onderzoek</i>

¹ Deze spellingregels liggen ten grondslag aan de Woordenlijst van de Nederlandse taal (het 'Groene boekje', <http://woordenlijst.org>), opgesteld door de Nederlandse Taalunie.

² Voor deze paragraaf is gebruikgemaakt van de Taalartikelen in Pinkhof Geneeskundig woordenboek.

4.6 Aaneenschrijven en liggend streepje

Niet-aaneenschrijven kan onbedoeld de betekenis van een term veranderen.

Foutief niet-aaneenschrijven	Term in thesaurus
<i>kleine hersenhelft</i>	<i>kleinehersenhelft</i>

Het eerste voorbeeld betekent dat de hersenhelft klein is, in tegenstelling tot het tweede voorbeeld, waarmee een helft van de kleine hersenen, of ook wel cerebellum, wordt bedoeld.

Ook ten onrechte aaneenschrijven kan de betekenis onbedoeld veranderen. Het onderstaande voorbeeld slaat onbedoeld op een prothese van de kophals, een niet-bestaande prothese.

Foutief aaneenschrijven	Term in thesaurus
<i>Kophalsprothese</i>	<i>kop-halsprothese</i>

Het plaatsen van een of meer liggende streepjes in een lange samenstelling kan de inzichtelijkheid ervan vergroten en zo het lezen ervan vergemakkelijken. De streepjes worden beperkt in aantal gehouden en aangebracht op plaatsen in het woord waar een betekenisgrens of wisseling van woordsoort is, bijvoorbeeld tussen het 'ingebouwde' bijvoeglijk naamwoord en het 'ingebouwde' zelfstandig naamwoord in.

Term zonder verbindingsstreepjes	Term in thesaurus
<i>herpeszostermeningitis</i>	<i>herpes-zoster-meningitis</i>

In medische vaktaalspelling bestaan verruimde toepassingsmogelijkheden van het liggend streepje, waaronder begrippen die met een cijfer beginnen, zoals in onderstaand voorbeeld.

Term zonder extra verbindingsstreepje	Term in thesaurus volgens medische vaktaalspelling
<i>lefort I-fractuur</i>	<i>Le-Fort-I-fractuur</i>

Termen waarbij de lokalisatie van de aandoening wordt gespecificeerd, worden niet aaneengeschreven. Het is slechts in een aantal gevallen mogelijk deze termen aaneen te schrijven. Derhalve is ervoor gekozen deze combinaties altijd los van elkaar te schrijven. Voorbeeld van term opgenomen in thesaurus: 'artroscopie van schouder'.

4.7 Afkortingen

Medische vaktaal gebruikt om redenen van beknoptheid en doelmatigheid veel initiaalwoorden, letterwoorden en afkortingen.

1. Een initiaalwoord bevat de beginletters van de woorden van de onderliggende woordgroep en deze worden hierbij afzonderlijk uitgesproken.

Initiaalwoord	Voorkeursterm in thesaurus	Synoniem in thesaurus
CVA	<i>cerebrovasculair accident</i>	<i>cerebrovasculair accident</i> [CVA]

2. Een letterwoord (acroniem) bevat de beginletters van de woorden van de onderliggende woordgroep en deze worden hierbij niet afzonderlijk, maar als één woord uitgesproken. Voorbeeld van een letterwoord in de thesaurus is: AIDS. Naarmate sommige acroniemen in Nederlandse lektaal ingeburgerd zijn geraakt, hebben zij de schrijfwijze 'volledig in kleine letters' gekregen. In vaktaalspelling is de schrijfwijze met uitsluitend hoofdletters toegestaan.

Acroniem	Voorkeursterm in thesaurus	Synoniem in thesaurus
AIDS	<i>acquired immunodeficiency syndrome</i>	<i>acquired immunodeficiency syndrome</i> [AIDS]

3. Een afkorting is een woord waarvan een of meer letters aan het einde zijn weggelaten.

Term zonder afkorting	Voorkeursterm in thesaurus	Synoniem in thesaurus
<i>urinewegsinfectie met Escherichia coli</i>	<i>urinewegsinfectie met E. coli</i>	<i>urinewegsinfectie met Escherichia coli</i>

4. Een verkorting is een deel van een woord dat het volledige woord vervangt en dat niet met een punt wordt afgesloten.

Voorkeursterm in thesaurus zonder verkorting	Synoniem in thesaurus met verkorting
<i>Papanicolaou-test</i>	<i>pap-test</i>

In voorkeurstermen wordt zo min mogelijk gebruikgemaakt van afkortingen. Deze mogen wel in zoektermen worden toegevoegd om het zoeken en/of de duidelijkheid te bevorderen. Afkortingen die van belang zijn in het kader van de term worden in hoofdletters tussen vierkante haken achter de zoekterm vermeld. Alleen de afkorting zonder de volledige omschrijving kan ambiguïteit veroorzaken.

Gebruikte afkorting	Voorkeursterm in thesaurus	Zoekterm in thesaurus
PDT	<i>fotodynamische therapie</i>	<i>fotodynamische therapie</i> [PDT]

4.8 Eponiemen

Een medisch eponiem is een medische vakterm die genoemd is naar een of meer personen, doorgaans de ontdekker(s) van een ziekte, verrichting, onderzoek, anatomische eenheid etc.

Medisch eponiem	Voorkeursterm in thesaurus	Zoekterm in thesaurus
<i>Schirmer-test</i>	<i>Meting van traansecretie met filtreerpapier</i>	<i>Schirmer-test</i>

Veel anatomische begrippen betreffen een Latijns eponiem.

Latijns eponiem	Term in vaktaspelling	Term in thesaurus
<i>cavum Douglasi</i>	<i>Douglas-holte</i>	<i>cavum Douglasi</i>

Medische eponiemen worden soms in jargon en lekentaal ingekort tot uitsluitend de eigenaam zonder beginhoofdletter. Dit wordt niet opgenomen in de thesaurus.

Ingekorte term	Voorkeursterm in thesaurus	Synoniem in thesaurus
<i>pap</i>	<i>Papanicolaou-test</i>	<i>pap-test</i>

4.9 Hoofdlettergebruik

- Voorkeurstermen beginnen met een kleine letter, tenzij de term begint met een eigenaam. In samenstellingen hoeft dit echter niet het geval te zijn.

Term in thesaurus zonder beginhoofdletter	Term in thesaurus met beginhoofdletter
<i>procedure van Fasanella-Servat</i>	<i>Fasanella-Servat-procedure</i>

- De Terminologia Anatomica schrijft een hoofdletter voor in de naam van de ontdekker van een anatomische naam.

Term met hoofdletter in Latijns eponiem
<i>sluiten van ductus Botalli</i>

- In de medische vaktaspelling geldt hoofdlettergebruik ook voor eigennamen en initiaalwoorden, in tegenstelling tot de woordenspelling.

Term in Woordenlijstspelling	Term in vaktaspelling
<i>ecg-onderzoek</i>	<i>ECG-onderzoek</i>

4.10 Medisch jargon wordt niet opgenomen, tenzij...

Definitie van medisch jargon (Pinkhof Geneeskundig woordenboek):

'jargon in de zorgsector; betreft o.a. verkorte vormen van ingewikkelde vaktermen en beeldende synoniemen; enige voorbeeld van niet-inzichtelijk, verwarrend en/of foutgevoelig medisch jargon: een wrat een 'laesie' noemen; ('schoorsteentje', 'een oude priem' (primigravida), 'in ruglig', 'pluis/niet pluis-gevoel'/'PNP'); 'vena maal' = 'vena saphena magna accessoria anterior links', waarbij de afkorting niet in hoofdletters is

geschreven en 'saphena' in het desbetreffende echoverslag inzake femorale diepevenetrombose gemakshalve is weggelaten; vgl. 'vena saphena MAAL' en 'vena saphena M.A.A.L.'"

Medisch jargon	Term in vaktaalspelling, zoals opgenomen in thesaurus
<i>schoorsteentje</i>	<i>rectumcanule</i>
<i>priem</i>	<i>primi gravida</i>

Uitzondering

Indien een term uit het medisch jargon niet ambigu, niet foutgevoelig en inzichtelijk is, kan deze worden opgenomen als synoniem bij een voorkeursterm dat voldoet aan de criteria van dit richtlijnendocument.

4.11 Meervoud

Veel stofnamen hebben niet één vast lidwoord en/of één vaste meervoudsuitgang. In medische vaktaal zijn 'de' en '-s' het gebruikelijkst.

Term met twee mogelijke lidwoorden	Vaktaalspelling
<i>de peptide</i>	<i>de peptide</i>
<i>het peptide</i>	
Term met twee mogelijke meervoudsuitgangen	Vaktaalspelling
<i>twee peptides</i>	<i>twee peptides</i>
<i>twee peptiden</i>	

Als een woord twee meervoudsvormen kent (dus eindigend op -s én op -n), vervalt de tussen-n in woordsamenstellingen.

Term met twee mogelijke meervoudsuitgangen op -n en -s	
<i>diagnosen</i>	
<i>diagnoses</i>	
Term met onjuiste tussen-n	Term correct gespeld
<i>Diagnosen</i> thesaurus	<i>Diagnosethesaurus</i>

5 Indeling in specialismen, specialisme-overstijgende termen

5.1 Algemeen

De Verrichtingenthesaurus bestaat uit unieke verrichtingen die vervolgens al dan niet worden opgenomen in een domein per specialisme. Deze domeinen kunnen overlappen, met andere woorden: dezelfde verrichting kan in meerdere specialismen worden opgenomen.

Eigenlijk zijn er geen bijzondere richtlijnen bij dergelijke termen, wel dient bij de toepassing van de criteria rekening te worden gehouden met de relevantie en het gebruik in de praktijk van alle betrokken specialismen (NB: voor het ontwikkelen van de Verrichtingenthesaurus en het beheerproces worden hier wel extra stappen ingebouwd, maar in de richtlijnen niet).

5.2 Specialisme-overstijgende termen – voor alle specialismen gelijk

Indien termen in meerdere specialismen voorkomen, delen deze specialismen de voorkeurstermen, synoniemen en de SNOMED CT-koppeling.

5.3 Basis versus Uitgebreid – keuze per specialisme

Zoals in hoofdstuk 3 beschreven, is er een indeling in de Verrichtingenthesaurus die onderscheid maakt tussen de basislijst en de uitgebreide lijst. Dit kenmerk is per specialisme vastgelegd; een diagnose kan voor het ene specialisme tot de basislijst behoren, terwijl het voor een ander specialisme tot de uitgebreide lijst behoort.

De basislijst zal alle verrichtingen bevatten die een specialist in een algemeen ziekenhuis normaliter nodig heeft. Dit wordt bepaald zowel op medisch-inhoudelijke basis, zijnde de verrichtingen die in een algemeen ziekenhuis worden uitgevoerd, als op financiële basis, zijnde de ZA-codes die door algemene ziekenhuizen zijn aangeleverd aan de DIS.

De uitgebreide lijst bevat aanvullend die verrichtingen die hoofdzakelijk worden uitgevoerd in ziekenhuizen met topklinische, toppreferente of gespecialiseerde zorg (UMC, STZ, categoriaal ziekenhuis). Denk bijvoorbeeld aan robot-geassisteerde verrichtingen, innovatieve verrichtingen, orgaantransplantaties (m.u.v. de nier) of verrichtingen die uitsluitend behoren bij zeldzame diagnoses.

6 Criteria afleidingen zorgactiviteitcode

6.1 Algemeen

De Verrichtingthesaurus ondersteunt het concept van Registreren aan de bron: zorginformatie wordt tijdens het zorgproces eenduidig vastgelegd voor meervoudig gebruik.

Een van de vormen van meervoudig gebruik waarvoor de thesaurus expliciet is ontworpen, is de afleiding van de medische term naar de ZA-code die wordt gebruikt voor de facturatie van de geleverde zorg.

Dit ontwerpbesluit verklaart de in de vorige hoofdstukken al genoemde basisregel: Voor alle criteria geldt het voorbehoud *'tenzij'*: **indien het nodig is om eenduidig af te kunnen leiden naar de zorgactiviteitcode, mag altijd van de richtlijnen worden afgeweken.** Hierbij geldt het principe 'comply or explain': afwijken mag, maar beargumenteerd. DHD probeert daarbij altijd de medisch-inhoudelijke richtlijnen zoveel mogelijk te volgen.

Niet alle termen hebben een afleiding naar de ZA. Dit hoofdstuk beschrijft eerst de termen die wél een afleiding hebben en welke criteria daarbij worden toegepast. Daarna wordt kort stilgestaan bij de termen die geen ZA-afleiding hebben

6.2 Termen met afleiding naar ZA

6.2.1 Afleiding

Per term wordt een afleiding opgenomen naar een ZA-code. Deze afleiding kan wijzigen in de tijd, bijvoorbeeld omdat de NZa een nieuwe release uitbrengt. De afleidingen zijn daarom voorzien van een begin- en einddatum. Voor tandheelkundige verrichtingen geldt hetzelfde principe, maar dan met een UPT-afleiding in plaats van een ZA-afleiding. Waar in onderstaande alinea ZA-code staat, kan voor de tandheelkundige verrichtingen UPT-code worden gelezen.

6.2.2 Meerdere verrichtingen kunnen naar dezelfde ZA afleiden

Er kunnen meerdere verrichtingen zijn die naar dezelfde ZA-code afleiden. De Verrichtingthesaurus biedt de mogelijkheid om een medische verdieping aan te brengen.

6.2.3 Geen meervoudige afleidingen

De Verrichtingthesaurus bevat, in tegenstelling tot de Diagnosethesaurus, geen meervoudige afleidingen. Bij een meervoudige afleiding zouden aan één term meerdere, alternatieve ZA-codes gekoppeld zijn waarbij de gebruiker, na vastlegging van de term, ook nog een ZA-code **moet** kiezen.

Omdat de Verrichtingthesaurus ook geschikt moet zijn voor het leggen van koppelingen en batch-uitwisseling is het niet mogelijk dergelijke meervoudige afleidingen op te nemen.

Indien er toch twee varianten mogelijk zouden moeten zijn, zal dit in de term al worden opgelost.

6.2.4 Volledigheid van afleidingen naar ZA

De Verrichtingthesaurus moet alle relevante ZA-codes bereikbaar maken:

- De Verrichtingthesaurus moet voor alle relevante ZA-codes minimaal één term in de thesaurus hebben die hiernaar afleidt.
- Indien de ZA-code vaak geregistreerd is (DIS), moet deze term in het domein/de subset voor het betreffende specialisme zijn opgenomen.
- Indien dit algemene ziekenhuizen betreft, moet deze ZA-code met bijbehorende verrichting(en) opgenomen zijn in de basisset voor dit specialisme. Deze volledigheid wordt gecontroleerd aan de hand van productiedata 2014, 2015 en 2016. De bron hiervoor is OpenDIS-data van het NZa portal. Dit is tevens beschreven in alinea 5.3 'basis versus uitgebreid – keuze per specialisme'.

6.2.5 Termen met per medisch specialisme een afwijkende ZA-afleiding

Elk concept in de Verrichtingthesaurus is uniek en kan door meerdere specialismen worden gebruikt. De thesaurus faciliteert een 'view' per specialisme, i.e. domein en de mogelijkheid de 'view' op uitgebreid ja/nee te zetten.

In samenwerking met de wetenschappelijke verenigingen van medische specialisten, ziekenhuizen en universitaire medische centra is per specialisme een subset van verrichtingenconcepten gemaakt. De medische specialist kan hierdoor binnen de eigen subset zoeken, waarvan de gekoppelde ZA-codes specifiek zijn voor zijn/haar specialisme, maar kan ook desgewenst in de gehele thesaurus zoeken.

Zorgactiviteiten van de NZa zijn in een aantal gevallen specialisme-specifiek, ook al is de feitelijke verrichting exact gelijk. De NZa stelt dat de zorgactiviteiten functioneel zijn beschreven en voor elk specialisme toegankelijk zijn. Dit heeft ook geen financiële gevolgen. Indien een zorgactiviteit enkel voor een bepaald specialisme toegankelijk is, is dit aangegeven in de verrichtingsterm alsmede in de regel advies.

Voorbeeld: één verrichting met verschillende zorgactiviteiten per specialisme

Verrichting	Zorgactiviteit specialisme	
	Radiologie	Orthopedie/Heelkunde
<i>echogeleide barbotage van schouder</i>	084277	038126
Verrichting in de thesaurus	Zorgactiviteit specialisme	
<i>echogeleide barbotage van schouder door radioloog</i>	084277	
<i>echogeleide barbotage van schouder door orthopeed of chirurg</i>	038126	

6.2.6 Overzicht zorgprofielklassen

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de zorgprofielklassen (ZPK) waarvan de zorgactiviteiten terugkomen als afleiding in de Verrichtingenthesaurus.

ZPK_code	ZPK omschrijving	Thesaurus Medisch-specialistische verrichtingen	Thesaurus Overige verrichtingen en middelen
1	POLIKLINIEK- EN EERSTE HULPBEZOEK	Deels	Deels
2	DAGVERPLEGING	Nee	Ja
3	KLINIEK	Nee	Ja
4	DIAGNOSTISCHE ACTIVITEITEN	Deels	Deels
5	OPERATIEVE VERRICHTINGEN	Ja	Nee
6	OVERIGE THERAPEUTISCHE ACTIVITEITEN	Ja	Nee
7	BEELDVORMENDE DIAGNOSTIEK	Ja	Nee
8	KL. CHEMIE EN HAEMATOLOGIE	Ja	Nee
9	MICROBIOLOGIE EN PARASITOLOGIE	Ja	Nee
10	PATHOLOGIE	Ja	Nee
11	OVERIGE LABORATORIUMVERRICHTINGEN	Ja	Nee
12	(PARA)MEDISCHE EN ONDERSTEUNENDE FUNCTIES	Nee	Ja
13	BIJZONDERE KUNST- EN HULPMIDDELEN	Deels	Deels
14	REVALIDATIE	Deels	Deels
15	BLOEDPRODUKTEN	Nee	Ja
16	GERIATRISCHE REVALIDATIE	Nee	Ja
17	LONGASTMACENTRA	Nee	Ja
18	IC ZORGACTIVITEITEN NIET ZIJNDE IC-BEHANDELDAG	Deels	Deels
19	IC-BEHANDELDAG	Nee	Ja
20	DURE GENEESMIDDELEN	Nee	Nee
22	STOLLINGSFACTOREN	Nee	Nee
89	OVERIGE ZORGACTIVITEITEN T.B.V. AFLEIDING	Deels	Deels
99	NIET IN PROFIEL MEEGENOMEN	Deels	Deels

6.3 Termen zonder afleiding naar ZA

De Verrichtingthesaurus leidt, waar nodig, af naar een ZA. Dat betekent dat niet alle termen van een afleiding naar een ZA-code worden voorzien.

Termen waarbij dit niet het geval is, zijn bijvoorbeeld:

- Verrichtingen die (nog) niet declarabel zijn en waar nog geen ZA-code en ook geen vergelijkbare code voor kan worden gekoppeld
- Landelijk relevante telcodes

In de EPD's dient goed zichtbaar te zijn voor de gebruiker waar dit van toepassing is.

6.4 Overige lokale telcodes worden niet opgenomen

Telcodes die in een instelling worden gehanteerd maar die niet landelijk relevant zijn, worden niet in de Verrichtingthesaurus opgenomen. De instelling kan wel zelf dergelijke codes in het EPD opnemen, maar dit valt buiten de richtlijnen van de thesaurus. Dergelijke codes zijn dan ook niet gestandaardiseerd of uitwisselbaar. Voor deze codes is in de thesaurus de '9-range' vrijgehouden. Dat wil zeggen dat deze een ID krijgen met nummer 9xxxxx.

7 Criteria afleidingen conciliumlijsten

Verskillende medische specialismen hebben een eigen verrichtingenlijst. Onder andere voor opleidingsdoeleinden, waarbij de arts in opleiding tot medisch specialist de verplicht uitgevoerde verrichtingen in zijn/haar opleidingsportfolio moet opnemen. De Verrichtingenthesaurus faciliteert de registratie van de 'eigen' verrichtingencodes door de relevante concepten per specialisme af te leiden naar de conciliumcodes van het medisch specialisme.

Afleidingen naar specialisme-specifieke conciliumcodes worden op verzoek van de betreffende wetenschappelijke verenigingen opgenomen in de Verrichtingenthesaurus.

Voor de volgende specialismen is een afleiding naar het specialisme-specifieke concilium opgenomen:

Medische specialismen met afleiding naar concilium medische specialismen	
<i>Heelkunde</i>	<i>Conciulium chirurgicum, NVvH</i>
<i>Plastische chirurgie</i>	<i>Concilium plastico chirurgicum, NVPC</i>

NB. De bovenstaande lijst wordt geactualiseerd indien conciliumcodes van andere medische specialismen worden opgenomen in de Verrichtingenthesaurus.

8 Koppeling concepten thesauri aan SNOMED CT

SNOMED CT is een internationale medische terminologiestandaard die door de International Health Terminology Standards Development Organisation (IHTSDO)³ wordt onderhouden en gepubliceerd. De ontwikkeling van SNOMED CT is een continu proces waarbij de licentiehouders wijzigingsvoorstellen kunnen aandragen bij IHTSDO voor verbetering van SNOMED CT. Nictiz is door het ministerie van VWS aangesteld als releasecenter van SNOMED CT voor de Nederlandse gezondheidszorg⁴.

De keuze om de termen uit de thesauri te koppelen aan SNOMED CT komt voort uit de wens om de geregistreerde diagnoses en verrichtingen internationaal te kunnen vergelijken en om een gedetailleerde selectie te kunnen maken van patiëntgegevens uit ziekenhuisinformatiesystemen (ZIS) ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek.

8.1 Alle verrichtingen krijgen een SNOMED CT ID

Het uitgangspunt is om elk concept in de Verrichtingthesaurus te koppelen aan een uniek SNOMED CT-concept, waarbij de betekenis van de gekoppelde concepten één-op-één overeenkomt.

SNOMED CT omvat niet alle voor de thesaurus benodigde concepten. Indien er geen concept in SNOMED CT beschikbaar is dat in betekenis één-op-één overeenkomt met het te koppelen concept in de thesaurus, dan wordt het concept gepostcoördineerd (zie paragraaf 8.3) en opgenomen in het NL-domein binnen SNOMED CT. Het nieuwe SNOMED CT-concept wordt vervolgens gekoppeld met het overeenkomende concept in de thesaurus. Indien het nieuwe concept internationaal relevant kan zijn, dan zal Nictiz deze voordragen voor opname in het internationale domein van SNOMED CT bij IHTSDO.

De postcoördinatie van SNOMED CT-concepten wordt in samenwerking met Nictiz uitgevoerd.

8.2 Niet alle SNOMED CT-verrichtingen in de Verrichtingthesaurus

Alle verrichtingen in de Verrichtingthesaurus krijgen een SNOMED CT ID, maar niet alle SNOMED CT-verrichtingen worden opgenomen in de thesaurus; de thesaurus bevat alleen die verrichtingen die voor de Nederlandse praktijk relevant zijn.

---

³ International Health Terminology Standards Development Organisation, IHTSDO: <http://www.ihtsdo.org/snomed-ct/>

⁴ Nictiz: <http://www.nictiz.nl/page/Standaarden/SNOMED-CT-release-center>

8.3 Postcoördinatie

Indien een concept niet exact kan worden gekoppeld aan SNOMED CT, i.e. er is geen concept in SNOMED CT dat één-op-één overeenkomt, kan een exacte koppeling worden gerealiseerd door postcoördinatie. Bij postcoördinatie wordt een nieuw concept gedefinieerd door bestaande concepten uit te breiden met relaties en attributen. Het nieuwe concept wordt geprecoördineerd beschikbaar gesteld aan de eindgebruiker (d.w.z. de eindgebruiker hoeft zelf niet te postcoördineren). Een voorbeeld hiervan is:

SNOMED CT-concept	
ID	Fully Specified Name
34020007	pneumonia due to Streptococcus (disorder)

De gepostcoördineerde string waaruit dit concept zou kunnen bestaan, ziet er als volgt uit:

pneumonia due to Streptococcus
116680003 is a = 53084003   bacterial pneumonia   : { 116680003 is a = 85769006   streptococcal infectious disease   , 246075003   causative agent   = 58800005   streptococcus   , 370135005   pathological process   = 441862004   infectious process   }

In dit voorbeeld wordt een ouder-kindrelatie aangegeven tussen *bacterial pneumonia* en *streptococcal infectious disease*.

116680003 is a = snomed_ct_id   De ouder

Door deze relaties overerft het nieuwe concept alle attributen en definities van de ouderconcepten.

8.4 Nederlands domein SNOMED CT en Nederlandse vertaling

Het Nederlands domein is de SNOMED CT-extensie voor nationaal gebruik. Concepten in deze extensie zijn alleen van toepassing op de Nederlandse situatie of worden in een later stadium ingediend om te worden opgenomen in SNOMED CT (internationaal). Er zijn drie mogelijkheden om concepten in het Nederlandse domein op te nemen:

1. Concepten worden gepostcoördineerd aangeleverd aan Nictiz, krijgen tijdelijk een uniek SNOMED CT ID in het Nederlandse domein en worden ingediend bij IHTSDO (internationale beheerder van SNOMED CT).
2. Concepten worden niet-gepostcoördineerd aangeleverd aan Nictiz, krijgen tijdelijk een uniek SNOMED CT ID in het Nederlandse domein en worden ingediend bij IHTSDO.
3. Concepten worden niet-gepostcoördineerd aangeleverd aan Nictiz, krijgen een uniek SNOMED CT ID in het Nederlandse domein. Deze concepten zijn alleen van toepassing op de Nederlandse situatie of gelden als administratieve uitzondering en worden niet ingediend bij IHTSDO.

In situaties 1 en 2 worden concepten tijdelijk opgenomen in het Nederlands domein, totdat IHTSDO de aangevraagde concepten goedkeurt en ze worden opgenomen in SNOMED CT

met een internationaal SNOMED CT ID. Indien de aangevraagde concepten niet worden geaccepteerd door de IHTSDO, blijven ze met uniek SNOMED CT ID in het Nederlands domein staan en vallen ze onder situatie 3.

NICTIZ is momenteel bezig met een vertaalproject van internationale SNOMED CT-termen naar Nederlandse SNOMED CT-termen. In de Verrichtingthesaurus wordt waar mogelijk gebruikgemaakt van de officieel vertaalde termen. Ontbrekende vertalingen worden aangevuld met DHD-termen.

Bijlage 1. Begrippenlijst

Begrip	Betekenis
Ambigüiteit	Dubbelzinnigheid bij vormgelijkheid van woorden, waarbij de betekenis afhankelijk is van de interpretatie van de lezer.
Centraal Beheerd Verrichtingen-bestand (CBV)	Systematische codelijst van medische, paramedische en verpleegkundige verrichtingen, hulpmiddelen en bloedproducten.
DIS	DBC-informatiesysteem, landelijk informatiesysteem ondergebracht bij de NZA, waarin alle informatie over afgesloten DBC-trajecten in de ziekenhuiszorg, ggz, en forensische zorg wordt beheerd t.b.v. wettelijke data-uitleveringen en wetenschappelijk onderzoek.
Granulariteit	Inhoudelijk detailniveau van concepten in stelsels (Diagnosethesaurus, Verrichtingthesaurus, SNOMED CT, LOINC, ICD-10, ZA).
ICHI	International Classification of Health Interventions is een classificatiecodesysteem van de WHO. ICHI is in verkrijgbaar als alfa-versie 2, initiële release wordt verwacht in 2018.
LBZ	Landelijke Basisregistratie Ziekenhuiszorg, landelijke registratie van medische, administratieve en financiële gegevens van ziekenhuispatiënten ten behoeve van wettelijke verplichte data-aanleveringen, financiële en kwaliteitsbenchmarking, wetenschappelijk onderzoek en onderwijs.
LOINC	Logical Observation Identifiers Names and Codes. Internationale standaard voor klinische en laboratoriumonderzoeken met unieke codes en gestandaardiseerde terminologie voor gebruik in EPD's.
Medisch jargon	'Jargon in de zorgsector; betreft o.a. verkorte vormen van ingewikkelde vaktermen en beeldende synoniemen;' Pinkhof Geneeskundig woordenboek.
Medische vaktaal	Het geheel van specifiek geneeskundige vaktermen en uitdrukkingen zoals deze worden gebruikt in onderlinge communicatie door professionals in de medische zorgsector. De vakterminologie bestaat uit nationaal en internationaal vastgelegde officiële termen, aangevuld met medisch jargon (niet-officiële begrippen die vooral mondeling op de werkvloer worden gebruikt). ¹ Pinkhof Geneeskundig woordenboek.
Postcoördineren	Het samenstellen van een SNOMED CT-concept op basis van losse SNOMED CT-attributen.
Precoördineren	Het aangeboden, samengestelde SNOMED CT-concept op basis van losse SNOMED CT-attributen.

SNOMED CT	Medische terminologiestandaard ten behoeve van registratie, codering en uitwisseling van medische gegevens op basis van semantische interoperabiliteit.
SNOMED CT ID	Unieke numerieke code voor SNOMED CT-concepten.
Synoniem	Omschrijving die exact in betekenis overeenkomt met de voorkeursterm, die het zoeken en vinden van de voorkeursterm vereenvoudigt.
Terminologia Anatomica	Internationale terminologiestandaard van de menselijke anatomie in (Neo-)Latijn.
Voorkeursterm	Omschrijving van een concept van de Diagnosethesaurus en Verrichtingthesaurus.
Zorgactiviteit (ZA-code)	Unieke code voor een zorgactiviteit in de ZA-tabel.
Zorgactiviteiten Tabel (ZA-tabel)	Zorgactiviteiten opgebouwd uit een unieke code, bijbehorende omschrijving en geldigheidsperiode ten behoeve van financiële declaratie. Beheerd en gepubliceerd door de NZa.